

Gebruik van classificaties voor O&O-monitoring

Het perspectief van de financiers

Speech Dirk van Melkebeke, Secretaris-generaal

Brussel, 5 december 2012

Beste aanwezigen,

Het belang van wetenschap en innovatie in een performante kennismaatschappij kan nauwelijks overschat worden. Internationaal staat dit hoog genoteerd op de beleidsagenda's en aanzienlijke **budgetten** worden hiervoor uitgetrokken. De Europese 3%-norm bepaalt dat minimum 3% van het BBP aan Onderzoek en Ontwikkeling moet besteed worden. De private sector neemt hiervoor 2 % voor zijn rekening, maar ook van de overheid worden belangrijke inspanningen verwacht om de resterende 1% van deze budgetten te voorzien.

Maximale inzet van mensen en middelen is één zaak, maar er moet ook gekeken worden wat dit oplevert. De verhouding tussen input en output, m.a.w. de **effectiviteit** van het onderzoeks- en innovatiebeleid is van even groot belang als het voorzien van de nodige budgettaire middelen. Beleidsmakers willen dat de financiële inspanningen die ze leveren ook een maximaal effect hebben en economische en maatschappelijke outcomes genereren zoals bijvoorbeeld een verhoogde tewerkstelling in de high tech sectoren.

De **Vlaamse overheid** is zich terdege bewust van deze problematiek en wil net zoals **Europese en internationale beleidsniveaus** hoge prioriteit geven aan de monitoring van het onderzoeks- en innovatiebeleid.

Voorbeelden zijn er legio:

- De **OESO** volgt nauwlettend de innovatie en groei van de kenniseconomieën op via het OECD Science, Technology and Industry Scoreboard. Dit rapport analyseert de belangrijkste trends in kennis en innovatie in de huidige globale economie. Met meer dan 180 indicatoren geeft het een beleidsgerichte evaluatie van wetenschap, technologie, innovatie en industriële prestaties in de OESO en belangrijke niet-OESO-landen (Brazilië, Rusland, India, Indonesië, de Volksrepubliek China en Zuid-Afrika).
- Het Innovation Union Flagship van **Europa** en de monitoring van de ERA (Europese Onderzoeksruijnte) zijn twee belangrijke Europese initiatieven. Door het creëren van een Europese onderzoeksruijnte (ERA) zal er meer complementair en minder overlappend onderzoek gebeuren waardoor we een betere aanwending van de middelen krijgen. Op die manier zal de efficiëntie verhogen en zal kennisvalorisatie en het op de markt brengen van nieuwe producten in de hand gewerkt worden. Hierbij wordt een grotere informatieuitwisseling en coördinatie van ondersteuning van onderzoeksactiviteiten beoogd.
- In de **Vlaamse beleidscontext** wordt het belang hiervan op verschillende niveaus uitdrukkelijk in de verf gezet: zowel in het regeerakkoord, het VIA-Pact 2020 verhaal (Innovatiecentrum Vlaanderen) en de conceptnota Innovatiecentrum Vlaanderen wordt specifieke aandacht besteed aan het belang van outputmonitoring van onderzoek onder het motto “meer gestroomlijnd en meer outputgedreven onderzoeksbeleid: maak werk van outputmonitoring”. De doelstelling is om het Vlaamse innovatie-instrumentarium en wetenschapsbeleid zodanig te stroomlijnen dat het waar mogelijk eenvoudiger, transparanter en klantvriendelijker wordt. Van primordiaal belang is dat ons innovatie-instrumentarium meer outputgedreven wordt. De Vlaamse Regering zal nieuwe evaluatie- en controlemechanismen voor het innovatie-instrumentarium laten uitwerken om het beleidsinstrumentarium te verbeteren en de efficiëntie en de effectiviteit te verhogen. De focus wordt verbreed tot een volwaardige outputmonitoring in plaats van alleen inputmonitoring.

Ik zou nog tal van andere voorbeelden op Vlaams niveau kunnen aanhalen, maar de tijd ontbreekt hier om op alle in detail in te gaan.

Ik vernoem ze even:

Opvolging van VIA/Pact2020

Kernindicatoren innovatie van de VRWI

het O&O-indicatorenboek dat om de twee jaar wordt uitgegeven door ECOOM (Expertisecentrum O&O Monitoring)

In en dergelijke belangrijke context worden ons ook striktere **rapporteringsverplichtingen** opgelegd over de bestedingen inzake O&O, de personele inzet en de overheidskredieten voor onderzoek aan alle innovatieactoren, en de innovatiegraad van de bedrijven. De EU vaardigde hierover in oktober 2012 een nieuwe richtlijn uit.

De precieze **outcomes** van het onderzoeks- en innovatiebeleid meten is een haast onmogelijke taak, omdat innovatie een gigantisch complex gebeuren is, waarbij tal van aspecten een rol spelen zoals wetenschappelijk onderzoek, technologische ontwikkelingen, ondernemerschap, creativiteit, etc.

Het verwerven van inzichten in de dynamiek van het innovatiebeleid en het vinden van indicatoren om outcomes te monitoren staat daarom **internationaal** hoog op de agenda. Zo stelde de OESO in 2010 in 'A Measurement Agenda for Innovation' in de rand van haar strategie voor innovatie een ambitieuze agenda op om het proces van het STI-beleid beter te begrijpen.

Daarnaast is Eurostat bezig met de ontwikkeling van een nieuwe kernindicator (zogenaamde headline indicator) om het effect te meten van innovatie op het economisch weefsel. Die indicator zal een belangrijke tweede meetfactor worden naast de bekende andere 'headline indicator' die een maat is voor de input: de 3%-norm voor O&O-bestedingen.

Ook aan Vlaamse kant is er werk lopende rond monitoring van wetenschap en innovatie: het expertisecentrum O&O-Monitoring doet verder onderzoek naar betere of nieuwe indicatoren en metriecken voor innovatie zoals bijvoorbeeld rond slimme specialisatie; de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie werkt aan een nieuwe set van kernindicatoren voor innovatie, en op initiatief van minister Lieten is er een conceptnota rond outputmonitoring in voorbereiding die weldra aan de VRWI voor advies wordt voorgelegd.

Innovatiefinanciers en beleidsmakers die een actueel en adequaat overzicht wensen om gefundeerde beleidsbeslissingen te kunnen nemen staan voor heel wat uitdagingen. Momenteel wordt W&I-monitoring in brede zin, en outputmonitoring in het bijzonder, vaak benaderd als een ad hoc proces met **weinig of geen integratie van operationele processen** in de brede W&I-sector.

Hierdoor beschikken we enkel over een fragmentair, onvolledig en vooral laattijdig zicht op de output van de wetenschappelijke activiteiten in Vlaanderen zonder enige koppeling met die activiteit of met de inputs die hiermee verbonden waren. Dat bemoeilijkt een analyse van de effectiviteit van de ingezette middelen.

Bij het in kaart brengen van alle inputs (budget, mankracht, infrastructuur), de activiteiten die worden ontplooid (onderzoeksprojecten, internationale samenwerking), de directe outputs die er uit die activiteiten ontstaan (o.a. octrooien, publicaties, spin offs, outputs in

de kunsten) wordt gebruik gemaakt van allerhande **classificaties**. Sommige hebben betrekking op wetenschapsdisciplines, andere op wetenschapsdomeinen, op studiegebieden, op technologiedomeinen, op toepassingsgebieden of op economische activiteit.

Gebruikers van classificaties lopen hierbij tegen een aantal **problemen** aan: welke classificatie wordt er best gebruikt, hoe kan ik die omzetten naar andere gelijkaardige classificaties, hoe houd ik ze actueel, ...?

Welke classificaties worden gebruikt hangt ook samen met het **doel** dat men voor ogen heeft.

Heeft de classificatie als doel om bijvoorbeeld:

- onderzoeksprojecten te categoriseren naar onderzoeksdiscipline en ze op basis daarvan toe te wijzen aan een bepaalde wetenschapscommissie, of om aan te geven op welke technologiedomeinen het onderzoek betrekking heeft
- te rapporteren naar andere partijen over onderzoeksbestedingen in bepaalde wetenschapsdomeinen
- informatie over onderzoeksprojecten thematisch te ontsluiten via een portaal
- het eigen onderzoek te benchmarken met dat van andere onderzoeksinstellingen of regio's?

Dat zijn allemaal verschillende invalshoeken die een rol spelen bij het kiezen voor en het gebruiken van een welbepaalde classificatie.

In de **workshop van vandaag**, die het departement EWI organiseert met de collega's van de POD Wetenschapsbeleid, willen we een aantal van de betrokken actoren een forum bieden om toe te lichten op welke wijze zij O&O-classificaties gebruiken en welke problemen zij daarbij tegenkomen.

De presentaties zijn gebundeld onder twee thema's: classificaties voor **technologiedomeinen**, en classificaties voor wetenschapsdomeinen. Onder het eerste thema, dat van technologiedomeinen, krijgen jullie een voorstelling van twee invalshoeken om met classificaties om te gaan, een cognitief/statistische benadering, gebracht door ECOOM, en een semantische benadering, toegelicht door het departement EWI.

Onder het tweede thema, dat van het gebruik van classificaties voor **wetenschapsdomeinen**, krijgt u een aantal cases toegelicht vanuit financiers van onderzoek en innovatie over de

wijze waarop zij classificaties gebruiken: het FWO, het departement EWI en het Directoraat Generaal 06 van het Waals gewest (Service Public de Wallonie, SPW¹).

Aansluitend wordt er over het thema gereflecteerd en gedebatteerd. De heer Luwel van de Herculesstichting zal dat debat inleiden met een kritische noot over het meten van de impact van onderzoeksbeleid op basis van input- en outputgegevens.

Het bereik van deze workshop is onvoldoende om de voorliggende problematiek in al zijn complexiteit aan bod te laten komen. Wij zijn echter van mening dat deze workshop een eerst zeer nuttige aanzet kan vormen om - alvast binnen de Belgische context - informatie uit te wisselen over en reflecties te maken bij de huidige manier van het gebruik van monitoringgegevens en het gebruik van classificaties in het bijzonder.

Wij hopen dat deze workshop een aanleiding kan zijn voor verdere discussie en samenwerking met alle betrokken Belgische partners in de toekomst. Een van de mogelijke outcomes van deze workshop zou een aanzet kunnen zijn om tot generieke afspraken rond het gebruik van classificaties te komen binnen de Belgische context.

Ik wens u allen een boeiende namiddag toe.

---

¹ La Direction des politiques transversales Wallonie/Communauté française du Service public de Wallonie (SPW) a été créée au sein du département Emploi et Formation professionnelle de la DG 06 (Direction générale opérationnelle Economie, Emploi et Recherche).